

viharnik

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LESNA SLOVENIJA GRADEC — GOZDARSTVO IN LESNA INDUSTRIJA R. O.

LETO XVIII — ŠTEVILKA 7

JULIJ 1985

POŠTINA PLAČANA

Smernice plana DO Lesne za obdobje 1986-90

Smernice plana Lesne za obdobje 1986 do 1990 so osnova in usmeritev za pripravo nadaljnjih planskih dokumentov temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in delovne organizacije.

Delovno gradivo, ki so ga pripravile strokovne službe, je najprej obravnaval odbor za gospodarjenje, nato so osnutek obravnavale strokovne službe z delegati delavskih svetov temeljnih organizacij in kolegij direktorjev, delavski svet delovne organizacije pa je na osmi seji na osnovi pripomb in dopolnitev sprejel predlog smernic. Predlog bo obravnavan po samoupravni poti v vseh temeljnih organizacijah, sprejeli pa ga bodo zbori delavcev TO z glasovanjem. Že konec junija bo predvidoma seja delavskega sveta delovne organizacije, ki bo ugotovil sprejem smernic plana za srednjeročno obdobje.

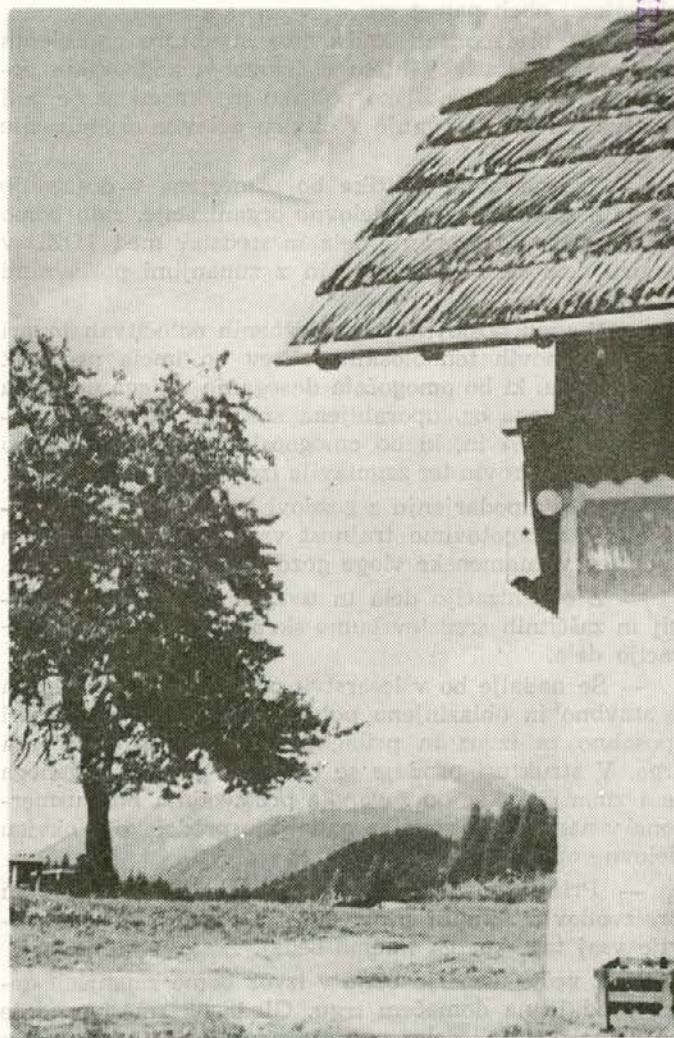
Na osnovi teh smernic bodo temeljne organizacije oblikovale smernice za pripravo svojih planov ter elemente za samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje o temeljih plana v delovni organizaciji in izven nje. Na ta način bo možno uresničevati načela sočasnosti planiranja.

S smernicami plana delovne organizacije Lesne so ob upoštevanju smernic skupščine SR Slovenije za družbeni plan SR Slovenije za obdobje 1986—1990 in ob upoštevanju analiz dosedanjih rezultatov, ocenjenih možnosti in pogojev razvoja, opredeljena izhodišča, skupni cilji in usmeritve razvojne politike za srednjeročno obdobje od 1986 do 1990 in vprašanja, ki jih je zaradi skupnega pomena za razvoj delovne organizacije Lesne potrebno urediti s samoupravnim sporazumom o temeljih plana delovne organizacije Lesne za obdobje 1986 do 1990. leta.

Smernice so splošna osnova in usmeritev družbeno-ekonomskega razvoja za naslednje srednjeročno obdobje in služijo nosilec planiranja v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih kot osnovna usmeritev pri oblikovanju njihovih planskih aktov.

Temeljna izhodišča in cilji

Na osnovi rezultatov dosedanjega razvoja in stanja naše delovne organizacije, zaostrenih pogojev in omeje-

Peca s Pudgarskega, foto A. ŠERTEL

nih materialnih možnosti na prehodu v novo srednjeročno obdobje ter opredelitev v programu dolgoročne gospodarske stabilizacije povzemamo temeljna izhodišča in cilje.

— Razvijali in poglobljali bomo samoupravne družbenoekonomske odnose in delovanje delegatskega sistema tako, da bodo delavci vse bolj obvladovali družbeno

Pn.
STUDIJSKA KNJIŽNICA
RAVNE

reprodukcijo. Z doslednim uresničevanjem načel dobrega gospodarjenja, z spodbujanjem učinkovitosti ter z odgovornejšim delom bomo zagotovili pogoje za bolj dinamičen razvoj in tako krepili materialno in socialno varnost delavcev in kmetov kooperantov.

— Prihodnji razvoj bo še bolj kot doslej oprt na naše lastne sile in znanje. Zato bomo izkoristili vse razpoložljive zmogljivosti in naravne danosti ter na tej podlagi povečali storilnost, kakovost izdelkov ter storitev, povečali izvoz, učinkoviteje gospodarili z živim in minulim delom, vzpodbujali inventivno dejavnost in v proizvodnjo vnašali tako domače kot tuje znanstvene in tehnološke dosežke.

— Uveljaviti moramo tak sistem delitve osebnih dohodkov, da bodo delavce vzpodbujali k večji delovni storilnosti in k učinkovitejšemu gospodarjenju.

— Izboljšati moramo rezultate poslovanja in doseči vsaj ekonomske učinke podskupin dejavnosti, v katere spadajo posamezni TOZD. Pri takih učinkih bodo lahko osebni dohodki usklajeni s sorodnimi delovnimi organizacijami obeh panog.

— Da bi izboljšali kadrovsko strukturo zaposlenih moramo izboljšati kvaliteto načrtovanja kadrovskih potreb, okrepiti štipendijsko politiko in skrbeti za še bolj kakovostno izobraževanje v okviru delovne organizacije in izven nje.

— Vsa poslovna politika bo usmerjena v doseganje skupnih planskih ciljev delovne organizacije, zato bomo vzpodbujali združevanje dela in sredstev med TOZD v okviru delovne organizacije in z zunanjimi poslovnimi partnerji.

— V vseh poslovnih in naložbenih odločitvah in pri uvajanju novih tehnoloških rešitev bo imela prednost proizvodnja, ki bo omogočala doseganje višjega dohodka na zaposlenega oz. uporabljena sredstva, ki bo omogočala izvoz s 40 % in, ki bo omogočala smotrnejšo porabo energije in surovin ter zagotavlja izdelavo in čisto okolje.

— Pri gospodarjenju z gozdovi bo še nadalje temeljni cilj, da zagotovimo trajnost vseh funkcij gozdov in krepitev večnamenske vloge gozdov.

— Z organizacijo dela in uvajanjem novih tehnologij in zaščitnih sredstev bomo skrbeli za večjo humanizacijo dela.

— Še nadalje bo v lesarstvu proizvodnja orientirana v stavbno in oblažinsko pohištvo, ki bo v večji meri sposobno za izvoz in prilagojeno potrebam domačega trga. V strukturi prodaje se bo delež prodaje žaganega lesa zmanjšal, ker bo žagarska proizvodnja bolj usmerjena v namenski razrez za nadaljnjo predelavo v okviru delovne organizacije.

— Prizadevali si bomo, da ostane delež osnovnih proizvodov v skupni proizvodnji Slovenije in Jugoslavije vsaj tak, kot ga imamo sedaj.

— Z večjo usmerjenostjo v izvoz bomo zmanjšali delež prodaje na domačem trgu. Glede na smeri prodaje pa bomo povečali delež prodaje preko lastnih prodajal in prodajnega inženiringa, zmanjšali pa bomo delež prodaje preko trgovskih podjetij.

— Z maksimalnim prilagajanjem proizvodnje potrebam tržišča oz. s proizvodnjo za znanega kupca bomo zmanjšali obseg zalog gotovih izdelkov.

— Pri financiranju obratnih sredstev moramo izboljšati strukturo virov financiranja. Z lastnim poslovnim skladom moramo ob zaključku srednjeročnega obdobja pokrivati 70 % vseh vrst zalog.

— Za celotno obvladovanje informacijskega sistema moramo v tem srednjeročnem obdobju dokončno uvesti projekta DELDO in TEHNO in vse tiste, ki pomenijo izboljšanje ekonomičnosti poslovanja.

Globalni materialni okviri razvoja 1986—1990

Na osnovi usmeritev iz smernic plana delovne organizacije in ugotovitev analize razvojnih možnosti ob upoštevanju naših materialnih, kadrovskih in tržnih potencialov si zastavljamo materialne okvire razvoja. Analiza materialnih možnosti kaže, da bodo za razvoj relativno manj ugodne razmere kot v preteklem obdobju. Zato je odločilno in nujno, da ob tako zmanjšanih materialnih možnostih učinkovito gospodarimo in vnesemo v poslovanje bistvene spremembe, ki jih predvideva dolgoročni program gospodarske stabilizacije. Na ta način bo mogoče zagotoviti dovolj sredstev za nadaljnji razvoj in za izboljšanje življenjskega standarda delavcev.

Količinski obseg proizvodnje v gozdarstvu bo ostal na višini leta 1985, ker zaradi preseženih planov v preteklosti in zaradi stanja gozdov posek ne moremo večati. Prav tako bo ostal obseg proizvodnje v žagarski proizvodnji na višini leta 1985, ker predvidevamo, da se bodo žage oskrbovale izključno z oblovino lastnega območja. V finalnih TOZD planiramo letno stopnjo rasti proizvodnje 4,6 %. Največje povečanje predvidevamo v TP Pamečah in TP Prevaljah. Za celotno delovno organizacijo na tej osnovi načrtujemo 2,5 % letno stopnjo rasti obsega proizvodnje.

Družbeni proizvod bi rasel hitreje od obsega proizvodnje zaradi izboljšanja kvalitete izdelkov, uvajanja novih proizvodov višje stopnje predelave in boljšega izkoristka surovin ter izdelavnih materialov. Izboljšanje ekonomičnosti načrtujemo z letno stopnjo 1,5 %. En procent izboljšanja ekonomičnosti načrtujemo na osnovi boljše kvalitete izdelkov, 0,5 % pa na osnovi bolj racionalne porabe materialnih stroškov. Na tej osnovi načrtujemo rast družbenega proizvoda z letno stopnjo 5 %.

Število zaposlenih naj bi v tem obdobju ostalo enako. Pri fluktuaciji zaposlenih bomo upoštevali boljše izobrazbene in poklicne strukture zaposlenih. Vsem našim štipendistom bomo omogočili pripravištvu in v največji možni meri zaposlitev za nedoločen čas.

Za boljšo organizacijo dela in bolj produktivnim zaposlovanjem bomo povečali storilnost po letni stopnji 2,5 %.

Z usmeritvijo proizvodnje in politike investiranja moramo v tem obdobju doseči poprečno 8-odstotno realno letno rast izvoza na konvertibilno tržišče, tako da se bo v petih letih izvoz povečal za 50 %.

Realno rast uvoza blaga načrtujemo po letni stopnji 7 %, s tem da bo uvoz reprodukcijskih materialov rasel po stopnji 2 % letno, uvoz rezervnih delov in opreme pa 15 % letno.

Realni dohodek se mora v srednjeročnem obdobju povečati za 28 %. Pri enakih obremenitvah dohodka za splošno in skupno porabo bo realna rast akumulacije v petih letih 60 %. S tako rastjo akumulacije bomo lahko zagotovili usmeritev samofinanciranja zalog z 70 % sredstev in predvidene naložbe v razširjeno reprodukcijo. V prihodnjem petletnem obdobju bodo sredstva za osebne dohodke in skupno porabo rastla skladno z rastjo akumulacije. Ko bodo zagotovljene bistvene spremembe pri učinkovitosti gospodarjenja, bodo ustvarjene tudi realne možnosti za hitrejše povečanje osebnega standarda zaposlenih.

Strokovne službe

Komunisti v Lesni so premalo aktivni

To je bila prva ugotovitev sekretarjev osnovnih organizacij Zveze komunistov Lesne. Prvič so bili nesklepni, drugič, 11. 6. 1985 pa se jih je zbrala le dobra polovica. Posvetovali so se o tem, kako bodo odločneje vsak v svojih sredinah uveljavljali strokovno pripravljene ukrepe za boljšo in večjo proizvodnjo, znižanje stroškov, skratka, za boljše gospodarjenje.

Slabi rezultati ob prvem trimesečju, ki jih tudi ob polletju ne bomo mogli bistveno popraviti, še toliko bolj terjajo večjo aktivnost ne le komunistov, temveč tudi drugih družbenopolitičnih organizacij in vseh delavcev Lesne za hitrejšo in dosledno upoštevanje že sprejetih ukrepov za boljše poslovanje. Zapiranje v svoje sredine in nepovezanost komunistov z mladino in sindikatom ter vodilnimi delavci lahko rodi le brezplodne razprave.

Delovna organizacija je v izredno težkem ekonomskem položaju, še posebej lesnopredelovalne temeljne organizacije. Zaradi nenehnega padanja kupne moči, padca konjunktura se povečujejo zaloge iz meseca v mesec, manjkajo lastna obratna sredstva in s tem so povezani visoki stroški za obresti ter neskladja cen med vhodnimi materiali in izdelki. Zaradi možnosti stalnega dvigovanja prodajnih cen v preteklosti v posameznih TOZD nismo izkoristili vseh notranjih rezerv za obvladovanje stroškov. Zaradi tehnološke nediscipline je slaba kvaliteta izdelkov in tako izgubljam kupce. Močno smo odvisni od eksterne trgovine: več sredstev bi morali vlagati v izgradnjo lastnih prodajal. Proizvodni program ni dovolj prilagojen zunanjemu trgu, zato je potrebno izbor izdelkov za izvoz dopolniti in izboljšati povezavo med razvojnimi službami in marketingom. Dobavnih rokov ne upoštevamo dosledno, zato imamo težave predvsem pri izvozu. Tudi kvaliteta naših izdel-

kov ne zadovoljuje kupcev, katerih zahtevnost se v takšnih razmerah, kot so sedaj, seveda povečuje.

Zaradi teh ugotovitev sekretarjev osnovnih organizacij se mora aktivnost komunistov v Lesni nujno povečati, zato so sprejeli zaključek, da se morajo vse osnovne organizacije sestati še v mesecu juniju in kritično in realno oceniti ekonomski položaj temeljne organizacije in delovne organizacije ter preveriti, kako se izvršujejo že sprejeti sklepi organov upravljanja in usmeritve strokovnih služb. Komunisti morajo v svojih okoljih ustvariti pogoje za realizacijo sprejetih sklepov in zagotovijo učinkovitejšo delo ostalih družbenopolitičnih organizacij v TOZD, samoupravnih organov in strokovnih služb.

Komunisti morajo ustvarjati takšno vzdušje in pogoje za delo, da bo sleherni delavec motiviran za kreativno in inventivno delo, da maksimalno izkoristi delovni čas, optimalno izkoristi materiale, boljše organizira delo, kar naj bi privedlo do znižanja proizvodnih stroškov.

Temeljito bodo morali o tem razpravljati komunisti v TOZD Blagovni promet, ki je odgovoren za prodajo izdelkov, da bo le-ta tekla v skladu s plani in se bodo znižale prekomerne zaloge izdelkov v finalnih temeljnih organizacijah, strokovne službe TOZD Blagovni promet pa se morajo posebej angažirati in upoštevati planske smerice razvoja pri hitrejšem odpiranju lastnih prodajal po vsej državi.

Zaradi znižanja fiksnih stroškov na enoto proizvoda se mora obseg proizvodnje še povečati. Višek proizvodov je potrebno usmeriti v izvoz, za kar je potrebno zagotoviti izpolnjevanje dobavnih rokov in zahtevano kvaliteto izdelkov.

I. R.

foto A. ŠERTEL

menijo, da bo potrebno še veliko storiti, da bo tak način normiranja prinesel pozitivne učinke, najprej pri organizaciji dela in tudi tehnologije. Pozitivni učinki so se že pokazali v montaži, kjer so vzporedno z novim normiranjem izboljšali tudi tehnologijo, med tem ko na drugih delih tehnologije niso spremenjali, ostala je ista. V proizvodnji so različni asortimani, tudi taki, za katere obstoječa tehnologija ni bila prvotno namenjena. Pri teh izdelkih in neorganiziranosti delavci ne dosega predpisanih norm. Normativni časov so prilagojeni normalnemu dotoku vseh elementov, brez vmesnih zastojev transporta in neusklajenosti delovnih operacij. To pa povsod ni urejeno, zato so se pojavile dodatne obremenitve, pri nekaterih delih daljši potek dela in celo fizično bolj naporno; in normativov časa ne dosega. Predpisane nove norme tudi ne predvidevajo kvalitativnih normativov za izdelke za izvoz, ker je za izdelavo teh potrebno več časa.

Delavci smatrajo, da so pričeli z novim sistemom normiranja na nepravem mestu. Mnenja so, da bi morali najprej odpraviti ozka grla in se pri normiranju bolj posvetovati z njimi, pa tudi sami poskusiti, oziroma demonstrirati potek dela. Bojijo se, da ne bodo imeli vpliva, da bi še kaj spremenili, predvsem pa se bojijo, da bi prejeli še nižje osebnih dohodkov kot do sedaj. Na te pomisleke je Franc KORAT odgovoril in zagotovil, da bodo ob popolni pripravi delovnega mesta željeni efekti doseženi in da zaradi novih norm delavci ne bodo manj zaslužili, razen morda na delih, ki so bila že sedaj nepravilno ocenjena.

Ida Robnik

Novi normativi v TSP Radlje - Podvelka

Med številnimi ukrepi za izboljšanje kvalitete proizvodov, lažjega dela in predvsem večje proizvodnje so delavci v TOZD TSP Radlje-Podvelka sprejeli že v letu 1984 sklep, da bodo spremenili sistem normiranja. Odločili so se za work faktor, ki v TOZD TP Pameče že nekaj časa uspešno deluje in se povezali z zunanjim sodelavcem TOZD ISKRA-ZORIN. Dela so v glavnem končana v novi tovarni na Sp. Vižingi, že v mesecu juniju letos pa so pričeli normirati tudi v enoti Podvelka.

Vsaka novost prinese s sabo določene probleme, ki jih je potrebno

na začetku odpraviti. O teh smo se pogovarjali z Marjanom KRAPEŽEM, delavcem na delih »končna montaža oken«, Stanko LORBEK, delavko na delih »debelinsko lepljenje« in Francem KAMENIKOM, vodnjem montaže in lakirnice. V pogovoru sta sodelovala tudi Franc KORAT, vodja proizvodnje in priprave dela in Marjan STRMNŠNIK.

Sistem normiranja — work faktor, je na vseh delih, ki so na novo normirana dvignil norme, na nekaterih celo do 100 %. Bistvena prednost, ki jo vidijo delavci, je izboljšanje kvalitete nekaterih izdelkov, sicer pa

RUMENE SLEDI ŽVEPLA

Letos je hudo udarilo po naših gozdovih. Pod večtonskim bremenom žveplovega dvokisa so drevesa popustila. Pod enast do štirinajst tonsko težo plinov iz žerjavskih dimnikov popuščajo že dolga leta, pod štiristo tonsko obremenitvijo dnevno iz šoštanjske elektrarne pa so gozdovi do sedaj trpeli molče, letos pa svojih življenjskih razmer niso mogli več prikriti.

Zagotovo je k vidnim posledicam tako zastrupljenega ozračja pripomogla tudi lanska ostra zima, ko je v svojih inverzijskih dnevih pokazala s prstom, na katerih območjih so naši gozdovi bolni in kje so v kritičnem stanju. Okrog 6000 ha jih je močno prizadetih v gornji Mežiški dolini, v Mislinjski dolini okoli 12.000 ha in na grebenu Pohorja navzdol proti Dravski dolini čez 3000 ha. Zagotovo so še predeli, ki jih gozdarji še niso uspeli podrobno pregledati ali pa so bili še pred meseci zdravi, zdaj pa že rumenijo. Rjavenje se nikakor noče ustaviti in tudi ni izgledov, da se bo. Ocene kažejo, da je od 60.000 ha gozdov, kolikor jih imamo na našem območju, hudo prizadetih 20.000 ha, na začetku obolenosti naslednjih 20.000 ha, medtem ko je preostalih 20.000 ha še zdravih. Med propadajočimi gozdovi je, predvsem v nižjih predelih, veliko kmečkih. V okolici Črne bodo nekateri kmetje ostali čez nekaj let brez iglavcev.

Propadanje gozdov je bilo v Mežiški dolini že dolgo znano. V spodnjem delu doline so gozdovi trpeli zaradi različnih škodljivih vsebnosti dimov iz železarne na Ravnah. V gornjem koncu so to opravljali kamini iz Žerjava. Potem so na Ravnah z menjavo kurilnih materialov in z vso zavzetostjo, ki jim jo je narekovala želja po čistejšem zraku, prenehali onesnaževati ozračje z žveplovim dvokisom in mlajši gozdovi so se zares nekoliko popravili. Hude posledice iz takratnih časov pa v odraslih sestojih obstajajo še danes. V toplinici svinca v Žerjavu so vzgledno očistili mrtvo reko Mežo odpadne mivke, pred dimniki so namestili filtrirne naprave za svinčni prah in s tem prenehali v tako veliki meri zastrupljati okolico s svincem. Še vedno pa je ostalo v dimih žveplo in ostali strupi, ki izhlapevajo pri topljenju rude in raznih ostalih svinčenih odpadkov. Žveplo pa je ravno tisto, ki v kombinaciji z atmosferskimi elementi tvori za rastlinstvo živi strup!

O škodljivosti dimov iz šoštanjske termoelektrarne se je tu in tam samo namigovalo. Saleška kotlina je razvezana in povezana navzdol s Savinjsko dolino. Izvor ni naokrog tako utesenjen z grebeni kot v Žerjavu. Šoštanjski gozdarji so sicer opazili, da je nekaj narobe pri boru, tudi med smrekami so morali vsako leto posekati več sušic, zadnja leta tudi do dvajset procentov

od celotnega poseka. Letošnja pomlad pa je hudo presenetila tudi njih, suši se jim čez 4000 ha gozdov. Še večji stres kot šoštanjski pa so doživeli naši gozdarji, ko so v mesecu marcu in aprilu letos opazili rjavenje smreke na Graški gori, v Velunji, v Razborju in navzdol do Šmiklavža ter Podgorja. Zdaj vedno bolj rumeni vrh Pohorja in gozdovi za grebenom navzdol proti Dravski dolini. V okolici Graške gore so poškodbe ponekod enako hude kot v okolici Črne.

Obremenjenost gozdov z nesnago v zraku je na našem območju tako velika, da so gozdovi hudo zboleli in so gozdarji ter kmetje resno zaskrbljeni. Zaporedje zginevanja drevesnih vrst je znano: najprej zbolijo jelka, za njo smreka, bor, macesen, bukev in nazadnje ostali listavci. Hudo neprijetna, lahko rečemo črna, je ugotovitev, da povsem odpornih rastlinskih vrst na zastrupljen zrak ni! Pri nas je jelko v zadnjih tridesetih letih, razen nekaj na radeljskem koncu, že večinoma pobralo. Vsemogoče so gozdarji in biologi razmišljali o vzrokih njega obolenja. Da

je temu kriv onesnažen zrak, je zdaj vsem jasno. Zdaj je na vrsti smreka, ki je glavna vrsta naših gozdov. Prav zaradi tega je bojazen pred uničenjem naših gozdov zelo resna. Hitrost odmiranja je odvisna predvsem od stopnje nadaljnjega onesnaževanja okolja. Od načina gospodarjenja je stanje obolenosti zelo malo odvisno. Te vrste bolezni gozdarji ne moremo ozdraviti, lahko le stanje zabeležimo, spremljamo potek in o tem obveščamo javnost. Če se žveplo iz dimov ne odstrani, bodo gozdovi pri današnji stopnji strupenosti neogibno propadali naprej. Drevesne vrste bodo izginile po znanem zaporedju. Če se karkoli ukrene v prid zboljšanja razmer v zraku, bo pot k razgoditvi seveda daljša. V primeru, da se zaradi dodatnih gradenj onesnaževalnih povzročiteljev zraka še bolj zastrupi, bo čas do izginotja iglavcev na izpostavljenih legah doleden, izgled bodočih gozdov pa zelo jasen: nastali bodo čisti gozdovi listavcev. Ko niti ta zvrst drevoja ne bo več vzdržala, bo prevzelo vso vlogo naših sestojev različno grmovje, praproti in vresje. Iglavce bodo še prej pomagali iztrebiti razni razni gozdni škodljivci, predvsem zalubniki.

O kvaliteti okolja, v katerem živimo, pove gozd največ. Izboljšujemo ga lahko samo z osveščenostjo vseh. V koliki meri se danes zavedamo odgovornosti do naše prihodnosti in naših naslednikov, bo pokazal s svojo podobo gozd čez desetletja.

Andrej Šertel

DIT Lesna Slovenj Gradec

V torek, 18. 6. 1985, je 41 članov DIT lesarjev in gozdarjev zamenjalo svoje vsakodnevno delo za potovanje po bolanih gozdovih od Slovenj Gradca, Šoštanja do Javorja. Ing. ZAGORC, ki je vodil tako številno ekipo gozdarjev in lesarjev, je izbral objekte po stopnjah poškodovanosti zaradi onesnaženega ozračja, in sicer: I. okolica Slovenj Gradca, II. Graška gora in razborsko pobočje, III. gozdovi v okolici Rezmara nad Črno in IV. področje gozdov, ki so živeli v prejšnjem stoletju v okolici topline Žerjav. Da so bila naša doživetja še bolj pretresljiva in črnogleda, smo se prepirali na delu poti od Graške gore preko Šoštanja. Zavodnj in Slemen. Hud zimski mraz je torej res »skartiral« ogromno področje zaradi plina zastrupljenih gozdov. Mar smo vsa ostala živa bitja pri tem stalnem doiziranjju strupa izvzeta?

Ogled veličastne Najevske lipe s svojo turško preteklostjo pa je bil pravi paradoks z vizijo naše prihodnosti leta 2010, ki jo je prikazal kolega ZAGORC na razgledni točki na Tebru. To lahko pričakujemo, če...! In bo odvisna od mene, tebe, od vseh nas!

Ze popoldne smo opravili redni občni zbor DIT G. L. Slovenj Gradec pri Plodru v Šentanelu. Tam se nam je pridružil še 6 članov DIT. Tu je novo izvoljeni upravni odbor in nadzorni odbor dobil smernice za bodoče delo:

- zaradi umiranja gozdov moramo biti bolj aktivni in vseh področjih udeleževanja; spremeniti in prilagoditi moramo cilje, ukrepe, plane,
- znova moramo poživiti akcije ob tednu gozdov ter sproti obveščati in osveščati javnost o problematiki gozdov in s tem v zvezi tudi o našem obstoju (ali življenju),
- IUFRO 86 — sodelovanje je naša stanovska obveznost;
- sodelovati moramo pri snovanju nove samoupravne organiziranosti Lesne (obnavljati zaključke s plenuma ZIT junija 1986);
- vključevati moramo v društveno delo mlade kadre; predstavijo na svoja strokovna dela;
- nadaljevati moramo vse redne že utečene dejavnosti.

Novo izvoljeni upravni odbor:

Mikec Asta — TP Pameče, Modic Tonka — TOK Radlje, Zagore Drago — DSSS, Potočnik Tone — DSSS, Ranc Danilo — TIP Otiški vrh, Ogris Jože — GO Mislinja, Milinšek Gorazd, GO Črna, Šipek Mirko — TP Prevalje, Struc Mirko — TSP Radlje, Levč Mojca — DSSS, Dolinšek Hubert — DSSS, Čeh Ljuba — DSSS, Pirnat Jani — GO Slovenj Gradec.

Nadzorni odbor:

Duler Vida, Skegro Tomo, Stres Jože.

Novo izvoljenemu predsedniku DIT ing. ZAGORCU pa želimo mnogo stanovskega zadovoljstva pri vodenju vseh »ZELENIH«.

Kolegi!

ŠTIPENDIRANJE IZOBRAŽEVANJA OB DELU

Štev. št. št.	Poklic	potrebe kadrovske
1	lesarski tehniki V	TOZD TSP Radlje-Podvelka
1	inž. lesarstva VI.	TOZD TSP Radlje-Podvelka
1	program specializacije — področje nege krajine in okolja — izbirna skupina »Urejanje gozdne krajine« VII/2	TOZD gozdarstvo Mislinja
2	program specializacije — področje nege krajine in okolja — izbirna skupina »Urejanje gozdne krajine« VII/2	TOZD gozdarstvo Črna
1	program specializacije — področje gozdnogospodarskega načrtovanja in ekonomika — izbirna skupina »Gospodarjenje z divjadjo« VII/2	TOZD gozdarstvo Slovenj Gradec
1	program specializacije gozdnotehniško področje — izbirna skupina »Gozdne prometnice« VII/2	TOZD Gradnje Slovenj Gradec
1	program specializacije gozdnogojitveno področje — izbirna skupina »Ovrednotenje gozdnih rastišč« VII/2	gozdarski sektor
2	program specializacije za gozdnogospodarsko načrtovanje in ekonomika — izbirna skupina »Gozdna inventura« VII/2	gozdarski sektor
1	strojništvo — transportna usmeritev VIII	TOZD TIS Pameče

Poleg razpisnih pogojev mora delavec izpolnjevati še te pogoje:

- da ima najmanj dve leti delovnih izkušenj v Lesni, od tega vsaj eno leto po pripravi na takšnih področjih dela oz. toliko, kot je pogoj za vpis v program, za katerega se želi nadalje ob delu izobraževati ter da ni starejši od 45 let,
- da uspešno opravlja svoja dela in naloge,
- da kaže nagnjenost za poklic, za katerega se želi izobraževati,
- da dobi soglasje pristojnega organa upravljanja pri udeležencu tega sporazuma, pri katerem združuje svoje delo,
- da z zdravniškim spričevalom dokaže ustrezne psihofizične sposobnosti za izobraževanje, za delo in naloge, za katere se želi izobraževati, če to zahteva usmeritev oz. smer izobraževanja.

Prošnje z navedeno dokumentacijo morajo kandidati vložiti najkasneje do 10. avgusta 1985.

Izobraževalni center

DODATNI RAZPIS ŠTIPENDIJ

LESNA Slovenj Gradec razpisuje dodatno za šolsko leto 1985/86 dve štipendiji kmetijske usmeritve — smer kmetijski mehanik IV. stopnje.

Prošnje sprejema izobraževalni center za to usmeritev izjemoma do 10. 8. 1985. Prošnje za ostale razpisane štipendije v peti številki Viharnika (maj 1985) pa sprejema do 15. 7. 1985.

Izobraževalni center

ŠTIPENDIRANJE OTROK DELAVCEV, KI SO SOCIALNO OGROŽENI

Na podlagi samoupravnega sporazuma o enotnem urejanju kadrovanja, izobraževanja, štipendiranja in pripravnosti štipendiramo v Lesni letno največ dva otroka delavcev, ki so socialno ogroženi. Le-ti morajo stanovati izven stalnega bivališča in izpolnjevati naslednje pogoje:

- študirajo že drugo ali več let na visokih šolah,
- eden izmed staršev mora biti zaposlen v Lesni preko 20 let,
- v družini je več nepreskrbljenih otrok, ki se šolajo na srednjih ali visokih šolah,
- prosilec dosega najmanj dober uspeh,
- dohodek na člana družine znaša manj kot 25 % povprečnega devetmesečnega OD na zaposlenega v gošpodarstvu SR Slovenije v preteklem letu (pod 6.128,00 din)

Kriteriji za izbiro so:

- nižji dohodek na člana družine,
- več nepreskrbljenih otrok na srednjih ali visokih šolah,
- daljša doba zaposlitve staršev v Lesni,
- zaposlenost obeh staršev v Lesni.

Navedeni kriteriji so enakovredni in se med seboj ne izključujejo. Prošnje vložite na obrazcu »Vloga za uveljavitev socialno varstvenih pravic« 8.40, navedene podatke o članih vlagateljeve družine, »dohodke in prejemke vlagatelja in članov družine« morate uradno potrditi.

K prošnji morate priložiti še uradno potrdilo o dobi zaposlitve v Lesni enega ali obeh staršev, potrdilo o vpisu v šolo, uradno potrjeno fotokopijo zadnjega šolskega spričevala ali prepis.

Prošnje sprejemamo najkasneje do 10. avgusta 1985.

Naši zlati fantje

Na XIV. republiškem proizvodnem tekmovanju sekačev in voznikov kamionov, v LIPICI 14. in 15. 6. 1985, so naši fantje dosegli ekipno prvo mesto v obeh disciplinah.

Sekači: Stanko Kos, Andrej Obretan in Ivan Srebre so tudi med posamezniki dosegli prva tri mesta. S tem so se uvrstili v ekipo za državno prvenstvo v Sremski Mitrovici 19. in 20. 6. 1985.

Andrej Obretan je na državnem prvenstvu dosegel odlično 2. mesto in odhaja na evropsko prvenstvo na Dansko. Kos je bil četrti, Srebre pa sedmi.

Sekačem in voznikom kamionov čestitamo!

Obširno reportažo bomo objavili v naslednji številki Viharnika.

M. K.

Zakaj je mleko „čorba“

(Odmev na TV oddajo »Pod lipo« v Starem trgu)

Dogodek je sicer časovno že precej odmaknjen, toda problem je še vedno aktualen. Pa še kako pereč!

Ker mi na omenjeni oddaji niso dali besede, bom svoje mnenje povedal pismeno, kar se mi zdi tudi bolj primerno. Tako namreč lahko svoje misli povem do kraja, morda še malo filozofiram.

V diskusiji o mleku so bili poudarjeni že znani problemi: odkupna cena ne pokriva proizvodnih stroškov, prevelik delež posrednikov in slaba kvaliteta mleka; padla je celo pripomba, da je mleko »čorba«. O pravem vzroku tega neskladja ni govoril nobeden.

Narava ni dala kravi mleka zato, da bi se z njim preživljal človek, temveč le za obstoj svoje vrste. Človek teletu torej mleko »krade«. Kot razvito in razumno bitje se je človek znašel: udomačil si je kravo, skrbel je zanjo in s tem dosegel, da je imela krava več mleka, kot ga je potrebovalo tele. Ta višek je bil njegov, zato lahko besedo »kraja« omilimo s prisvajanjem, kot to dandanašnji v določenih primerih tudi delamo.

Vsaka medalja ima dve strani. Tudi mleko, ki je zaradi svoje izredno visoke hranilne vrednosti zelo cenjeno, ima slabo stran. Celó zelo veliko! Prav zaradi tega, ker je bilo prvotno namenjeno samo teletu, ki ga dobiva neposredno od krave, je mleko zelo hitro kvarljivo živilo. Saj niti ne sme na beli dan. Kakor hitro je namreč pomolženo, ga že napadejo mikrobi, ki s svojim razdiralnim delom v najkrajšem času poslabšajo ali celo uničijo mleko. Morda se čuje čudno, toda upam si trditi, da noben potrošnik ne pije, oziroma ne more piti mleka s takim užitkom kot tele, ki ga dobiva neposredno od krave. Drži: piskrček pravkar namolžene in zavretega mleka je res užitek; ko pa se začne prelivanje v vrče, iz vrčev v kotle zbiralnic, spet v transportno cisterno, sledi transport tudi do sto km do mlekarne, kjer ga pasteurizirajo. S tem mu res uničimo škodljive bakterije, toda mleko ni več tisto, kot je bilo. To čuti potrošnik. Prof. Mlinšek, ki je na oddaji imenoval mleko »čorba«,

gotovo ni imel v mislih mleka, ki pride iz hleva, ampak tisto, ki je sicer okusno pakirano, tem manj okusno pa je za prehrano.

Prevažanje mleka v mlekarno in nazaj v trgovino je nujno. Če hočemo dajati na trg kolikortoliko užitno mleko, mu moramo uničiti bakterije, kar pa je mogoče samo v sodobno opremljenih mlekarnah. Mlekarna je delovna organizacija, ki mora ustvariti toliko dohodka, da pokrije osebne dohodke in odvede vse družbene dajatve (ne sme pozabiti niti na Kosovo). Seštevek teh stroškov, morda še kaj, vračuna mlekarna v prodajno ceno, sledi še marža trgovine na drobno in, kar ostane, dobi proizvajalec! Nihče ga ne vpraša, če ima s tem pokrite proizvodne stroške.

»Kdo nam bo pokrival proizvodne stroške?! Kaj pa zaslužek, dalje razni dodatki, kot je nadurno delo, za nečisto okolje, neugodne vremenske razmere, za delo ob nedeljah in praznikih?«, me bo morda dopolnil kakšen temperamenten kmet. Tudi o tem bi se dalo razpravljati. Za kravo moraš res skrbeti 365 dni v letu, kot je bilo poudarjeno na oddaji, krava ne pozna nedelj in praznikov, ne državnih ne cerkvenih. Njen vamp ni nikoli zadosti poln: žre, prežvekuje nepretrgoma. Popusti samo malo pri oskrbi, že imaš manj mleka! V drugih poklicih lahko ustaviš delo v soboto, morda že celo v petek in ga nadaljujejo v ponedeljek, za kmete kaj takega ne pride v poštev. Ne poznamo vikendov; ne moremo zakleniti bajte, se vsesti v avto in se odpeljati z vsemi skrbmi vred kot to lahko naredijo družine iz drugih poklicev! Priklenjeni smo z živino vred.

Stroški proizvodnje, predelave in vsi dodatki bi bili všteti v prodajno ceno mleka, če bi bil le-to industrijski proizvod. Tako pa ga proizvajajo kmetijci, ki že po nekakšni ustaljeni praksi delajo z lastno izgubo! Do kdaj bo to šlo? Ali smo res kmetje dolžni, da na račun svojega življenjskega standarda še zmeraj prispevamo delež za zmerne cene hrane?!

Proizvajalce mleka tepe še nekaj, zopet je vzrok slaba obstojnost, ki jo ima to tako važno živilo. V enem samem kubičnem centimetru mleka se lahko razvije tudi do trideset milijonov bakterij, ki ogrožajo hranilno vrednost in čistočo mleka. Če samo malo popustiš pri čistoči — kar je povsem človeško — je mleko takoj oporečno, to pa ima za posledico, da si ob premijo; se pravi, proizvajalec je denarno kaznovan! Kaj naj po tej logiki naredimo s tistimi, ki nam zastrupljajo ozračje v toliki meri, da imamo v naši dolini uničenih že na stotine hektarov gozdov, da o drugih posledicah plina niti ne govorimo (kar tudi ni zaželeno)?

Vrtimo se v začaranem krogu, iz katerega ne najdemo izhoda. Probleme imamo vsi: potrošnik, ki za razmeroma visoko ceno pije nekvalitetno mleko; posrednik, ki se ob izredno zahtevni tehnologiji bori za svoj obstoj in proizvajalec, ki je najbolj prizadet.

Proizvodnja mleka ni nikakor lahka kmetijska dejavnost. Zahteva cellega človeka, ne samo s pridnimi rokami, ampak tudi večšega v tej zahtevni stroki. Za to težko delo je upravičen do poštenega zaslužka, a ga mu na žalost odjeda posrednik, ki pa tudi opravlja zelo važno delo, brez katerega bi mleko niti ne mogli prodajati. Z visokimi prodajnimi cenami bi trgali mleko od ust potrošniku, ki ga že zdaj ne uživa preveč. Edina rešitev: tu mora vskočiti na pomoč širša družba, ki mora gledati na vse prizadete stranke v enaki meri!

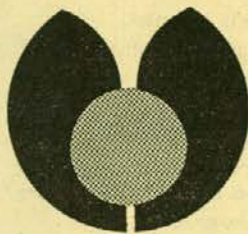
Res je čudna ta reč! Človekov razum je dosegel že nesluten razvoj na vseh področjih — tudi v kemiji. Osvaja celo vesolje, tudi po luni je že hodil. Ni pa mu uspelo — vsaj dosedaj ne — pripraviti mleko tako, da bi bilo obstojno tudi izven krave. Uniči mu bakterije, s tem pa poslabša kakovost mleka.

Ne božajmo torej bika bojazljivo za rep! Korajžno ga zgrabimo za roge in zahtevajmo na glas: ker neskladja pri mleku povzroča višja sila, je nujno, da tu gmotno posreduje širša družba! Potrošnika res ne moremo več obremenjevati, posrednik je upravičen do svojega zaslužka, proizvajalec pa tudi mora, (sme) dobiti tisti kos kruha, ki si ga pri tem težkem in zahtevnem delu zasluži!

Ajnžik

KOROŠKA KMETIJSKA
ZADRUGA, n. sub. o.
SLOVENJ GRADEC
KOROŠKA ZADRUŽNA
HRANILNO KREDITNA
SLUŽBA, n. sub. o.
SLOVENJ GRADEC

PRILOGA ZA KMETIJSTVO izhaja mesečno. Prilogo izdaja KKZ Slovenj Gradec in KZ HKS Slovenj Gradec in je sestavni del Viharnika.

Ureja uredniški odbor. Glavna urednica Rok Gorenšek in Jože Krevh

Naslov: KKZ Slovenj Gradec, Celjska c. 7, Uredništvo priloge za kmetijstvo, telefon 842-341.

Klišeji in tisk: ČGP Večer Maribor, Tržaška c. 14, 62000 Maribor, 1985.

PRILOGA ZA KMETIJSTVO

LETO V — ŠTEVILKA 7

JULIJ 1985

POSTNINA PLAČANA

Na urejenih pašnikih pasemo letos preko 700 glav živine

Vedno bolj draga krmila nas silijo, da usmerjamo našo govedorejo na domače vire krme. Urejena paša spada gotovo med najcenejše vire domače krme. Posebej pomembno je uvajanje intenzivnejše paše na hribovskih zemljiščih, povsod tam, kjer nam težke, strmeje lege otežujejo uporabo mehanizacije.

Od leta 1982, ko je za urejanje planinskih pašnikov možno dobiti ugodne kredite in dotacije, smo začeli urejati vse naše planinske pašnike, ki so bili dotlej zanemarjeni, večji del pa slabo izrabljeni. Po ureditvenih načrtih, ki so jih izdelali pospeševalci naših zadružnih organizacij, je bilo na naših planinskih pašnikih urejeno sledeče:

- na podlagi kemičnih analiz zemlje je opravljeno meliorativno gnojenje;
- obnovljena napajališča;
- urejene ograje z električnim pastirjem po navodilih biotehnične fakultete iz Ljubljane (dr. Vidrih);
- krčenje zarasti;
- uvajanje paše po čredinkah.

Pomembno je poudariti, da so bile povsod ustanovljene pašne skupnosti, ki skupaj s pospeševalci upravljajo s pašniki, ki so sicer v družbeni lasti.

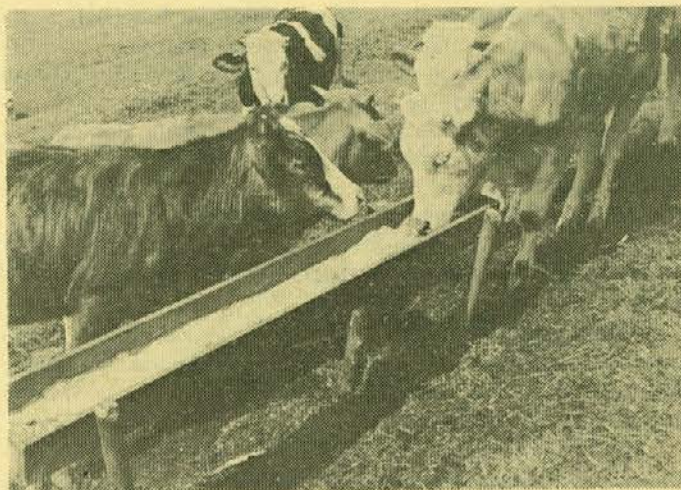
Po posameznih TZO so uredili sledeče pašnike:

1. TZO »ODOR« Dravograd je uredila pašnik »TRATINEK« na Ojstrici. Pašnik meri 27 ha, pašno skupnost sestavlja 9 članov, letos pasejo 55 glav. Pri urejanju pašnikov so pomagali tudi vojaki JLA.

2. TZO »TRATA« Prevalje ima urejenih največ pašnikov in sicer skupaj 119 ha, ustanovljenih ima 6 pašnih skupnosti s 73 člani, letos pasejo skupno 276 glav mlade živine. Uredili so sledeče pašnike:

- Riška gora: 18 ha; pasejo 49 glav
- Tolsti vrh: 41 ha; pasejo 98 glav
- Bela peč: 10 ha; pasejo 26 glav
- Jezevo: 15 ha; pasejo 20 glav
- Olševa: 15 ha; pasejo 43 glav
- Macigoj: 20 ha; pasejo 40 glav

3. TZO »LEDINA« Slovenj Gradec ureja pašnik Plešivec, ki meri skupaj 109 ha, kjer šteje pašna skupnost 57 članov, letos pa že pasejo 175 glav mlade živine.

Tudi poslastice ne manjka, foto L. K.

Tako je letos na 255 ha planinskih pašnikov 506 glav mlade plemenske živine. Lep uspeh. Planinska paša je najcenejši način krmljenja poleti. Nič manj pomembno pa je zdravje in odpornost, ki si jo pridobi mlada plemenska živina na planinski paši.

Pašne skupnosti s 139 člani, ki upravljajo s temi pašniki in pasejo to veliko čredo, so najbolj uspešen način organiziranosti. Velika zainteresiranost pri urejanju pašnikov se kaže tudi s tem, da člani teh pašnih skupnosti neposredno delajo pri čiščenju, gnojenju, urejanju napajališč, naprav-

Živina na Tratineku ima tudi senco, foto J. K.

ljanju ograj itd. Samo po sebi se razume, da pri teh skupnih opravilih zelo radi sodelujejo predvsem mladi iz kmetij, ki so vključene v pašne skupnosti. Za mlade je to »šola« organiziranega skupnega sodelovanja, za starejše pa obnova tradicij v skupnem delu in medsebojni pomoči, v novi preobleki, za vse skupaj pa tvoren gospodarski napredek s cenejšo rejo.

V okviru republiške akcije za agromelioracije hribovskih travniških površin in urejanje skupnih pašnikov smo se vključili v organiziranje pašnih skupnosti na kmetijah. Pogoj so sledeči:

najmanj dve kmetiji morata organizirati pašno skupnost in se zavezati, da bosta skupaj uredili najmanj 10 ha pašnikov za urejeno, nadzorovano pašo. Po ureditvenih načrtih je potrebno:

- opraviti meliorativno gnojenje;
- urediti napajališča in korita za pokladanje mineralnih dodatkov,
- napraviti ograjo z električnim pastirjem,
- očistiti pašnik zarasti.

Po teh zahtevah že urejamo pašnike na kmetijah z denarjem, ki ga v ta namen odobri zveza kmetijskih zemljiških skupnosti. Kmetje-člani takih pašnih skupnosti morajo prispevati 20 % (šteje se tudi delo), zveza pa da 80 % potrebnih sredstev kot dotacijo. Letos je znašala dotacija do 56.000 din za 1 ha pašnika. Za leto 1986 je predvideno več. Tako so uredili lani in letos v:

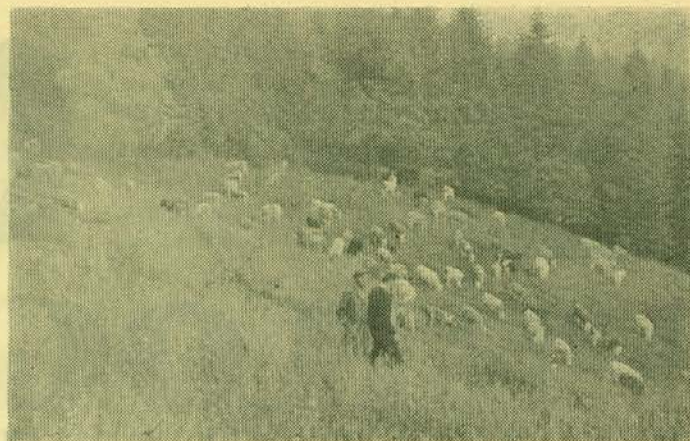
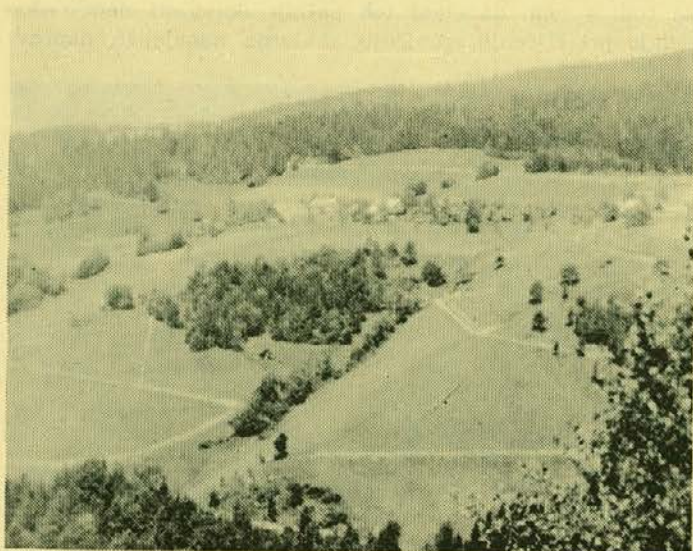
1. TZO »ODOR« 49 ha pašnikov na 4 kmetijah, ki so organizirale 4 pašne skupnosti in sicer: HRASNIN, VRATARNIK, KOZJI VRH in KUREJ. Letos pasejo na teh pašnikih 63 glav mlade živine.

2. TZO »LEDINA« Slovenj Gradec 69 ha pašnikov na 10 kmetijah, ki so organizirale 5 pašnih skupnosti in sicer: VELUNA, RAZBOR, REBRI, TURJAK in DOLIČ. Skupno pasejo 146 glav mlade živine.

Povsod imajo vpeljeno celodnevno pašo v ograjenih čredinkah. Po izkušnjah iz drugih krajev Slovenije, pa tudi po lastnih izkušnjah, računamo za začetek na dnevni prirastek okrog 600 g povsod tam, kjer so primerno gnojili, zaščitili živali pred zajedalci, poskrbeli za vodo in sol ter da redno čredijo po čredinkah. S tako urejeno pašo je moč v sezoni prirediti tudi prek 300 kg prirastka po hektarju.

Taki rezultati celodnevne paše nas spodbujajo k temu, da pripravljamo ureditvene načrte za nove pašne skupnosti, ki bi jih organizirali letos, sredstva pa pridobili za urejanje pašnikov za drugo leto.

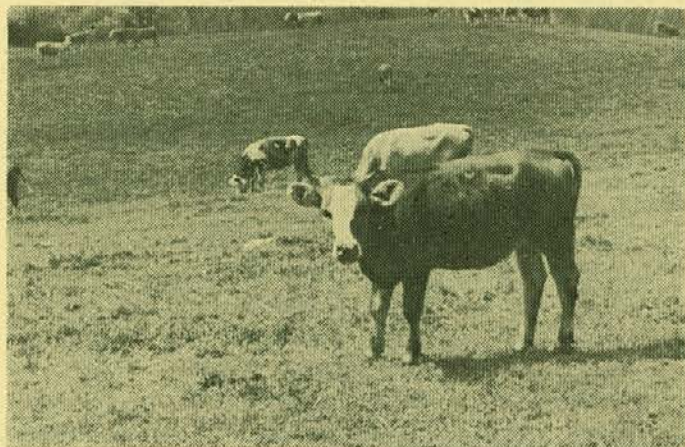
Ivan URŠIČ, dipl. inž. agr.

Nova čredinka se je aktivirala, foto J. K.

PREGLED PAŠNIH SKUPNOSTI V LETU 1985

Pašne skupnosti	štev. PS	površina pašnika ha	število članov skupnosti	število živine na paši
I. PS na družb. zemljiščih				
1. TZO »ODOR« Drav.				
— PS »Tratinec«	1	27	9	55
2. TZO »TRATA« Prev.		119	73	276
— PS »Riška gora«		18	13	49
— PS »Tolsti Vrh«		41	33	98
— PS »Bela peč«		10	3	26
— PS »Ježovo«	6	15	2	20
— PS »Olševa«	6	15	13	43
— PS »Macigoj«		20	9	40
3. TZO »LEDINA« Slovenj Gradec				
— PS »Plešivec«	1	109	57	175
skupaj:	8	255	139	506
I. PS — na združenih zemljiščih kmetov				
1. TZO »ODOR«		49	8	63
PS — Hrastnik, Vratarnik, Kozji Vrh, Kurij	4			
2. TZO »LEDINA«				
PS — Veluna, Razbor, Rebrj, Turjak, Dolič	5	69	10	146
SKUPAJ:	9	118	18	209
SKUPAJ:	17	373		715

Ta je že sita, foto L. K.

Odprta vprašanja pokojninskega in invalidskega zavarovanja

Leto in pol je od tega, odkar se je začel v SR Sloveniji izvajati nov sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Ena najpomembnejša novost zakona je bila obvezno zavarovanje kmetov in članov njihovih gospodarstev.

Ceprav je to obdobje glede na dolgoročnost pokojninskega zavarovanja kratko, je mogoče podati kratke podatke in ugotovitve, ki so se izoblikovale v združnih organizacijah v koroški regiji o izvajanju zakona.

V naši sredini kmetje ocenjujejo in ugotavljajo, da zakon pomeni veliko za naš kmečki živelj, zlasti mladi zdaj vidijo prihodnost na kmetijah, vse to pa gotovo zagotavlja tudi kvalitetne premike na proizvodnem in samoupravnem sodelovanju kmetov v kmetijskih in gozdarskih organizacijah.

Po zadnjih podatkih je na Koroškem zajetih v nov sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja 1.136 združenih kmetov. Odprta vprašanja, katere bo treba v prihodnje čimprej razrešiti, so sledeča:

— ugotavljanje invalidnosti za kmetje;

— izvajanje 117. člena zakona — to je zagotavljanje del sredstev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zahteva prispevanje sredstev v okviru reprodukcijske celote tudi od trgovinskih OZD in ne samo od proizvodnje in predelave;

— pokojninske osnove, ki so podlaga za določitev letnih obremenitev kmetov morajo biti znane prej, oziroma se mora podaljšati rok za izbiro zavarovalne osnove;

— v okviru koroške kmetijske zadruge, bo potrebno glede na obseg dela in zahtevnost zaposliti delavca, ki bo opravljal naloge s področja pokojninsko-invalidskega zavarovanja in uveljavljanja drugih pravic za kmete, saj s tem delom sedaj vse preveč obremenjujemo delavce v pospeševalni službi.

Eden najbolj perečih problemov pa je nedvomno sprejetje določila, da se zakonom in naslednikom kooperacijsko zavarovanih kmetov ne prizna 12 let pokojninske dobe. Razrešitev tega vprašanja se zahteva že vse leto in razprave pri naših samoupravnih organih so vedno bolj glasne in vroče. Kmetje zahtevajo, da to delegati postavijo tudi pred delegatsko skupščino in zahtevajo, da se to nepremišljeno določi takoj spremeni. V naši zadruzi imamo 70 prizadetih zavarovancev, ki upravičeno zahtevajo enake pravice, kot jih imajo zavarovanci v starostnem zavarovanju. Precej se jih tudi ni vključilo v zavarovanje, ali pa zahtevajo odstop. Pri tem ugotavljamo, da obstajajo vse vrste argumentov za spremembo oz. dopolnitev zakona. Znano je namreč, da so bili ravno kmetje, ki so se prostovoljno pokojninsko zavarovali najboljši proizvajalci, da so se morali za dohodek posebej truditi, saj se je takrat ugotavljal in je bila celo podana višina dohodka, ki

je bil potreben za zavarovanje. Nazadnje lahko ugotovimo, da so bile v tem zavarovanju obveznosti (prispevki) neprimerno višji kot v starostnem zavarovanju, slabo vest pa imajo tudi združni delavci, ki so propagirali, naj kmetje vstopijo v zavarovanje, da si bodo s tem zagotovili boljšo socialno varnost. Ali ni sramota za našo družbo, da bo tem kmetom na stara leta potrebna socialna pomoč, če so si z delom pridobili vse pravice do pokojnine.

Jože KREVIH

Korošice na slovenski obali

8. junija 1985 so žene zadružnice, kmečke gospodinje iz KKZ TZO »TRATA« pod vodstvom svoje neumorne mentorke ing. Amalije Ceklin obiskale našo slovensko morskobalo.

Bil je to zares lep in uspešen, sicer kratek, enodneveni izlet z avtobusom na naše morje, toda dosegel je v polni meri svoj namen.

Naše kmečke žene, ki garajo in delajo, ki podpirajo »po tri vogle« in še več po naših kmečkih domovih, so bile en dan, ves dan proste in so se lahko po svoji volji veselile in se vsaj za nekaj kratkih uric sprostile vsakdanjih skrbi, ki jih jim nalagata delo in skrbi za družino. Bilo je lepo.

Veliko so si imele povedati in se pogovoriti o tem in onem, kar jim leži na srcu. Še več je bilo šal in smeha. Mnogo so tudi videle, saj vodi pot skozi vso Slovenijo: Ljubljana, Postojna, avtocesta, kraške goličave, predvsem pa naše okno v svet — naš razvijajoči se Koper, Izola in Portorož, Piran. Morje je bilo za kopanje premrzlo, zato pa ravno prav za kratek izlet z barko mimo Pirana k Ribiču in nazaj. Barka se je vso pot tako prijetno zibala, da bi se človek kar zbal, če ne bi bil vedel, da je v izkušeni rokavi krmarja, bivšega šefa letališča Slovenj Gradec tov. Kuhelnika.

Postrežba v počitniškem domu ravninskih železarjev v Portorožu, kakor tudi zvečer pri Jožovcu v Gornjem gradu je bila v redu.

Škoda le, da niso imele izletnice s seboj kakšnega harmonikarja, ki bi bil s svojim »mehom« prav gotovo še bolj poživljal veselo vzdušje, ki je vladalo ves čas izleta. Premalo pa so organizatorji izleta pomislili na »klet« v avtobusu. Ta je bila namreč, za razliko od drugih podobnih izletov, tokrat čisto prazna! No, nekaj pa mora biti tudi narobe, sicer ni kaj kritizirati.

Lepo je bilo! Hvala našim ženam, ki so se izleta udeležile, za zares prijetno družbo, za pozornost in dobro voljo. Hvala tudi mentorici Malčki za »dremanje med vožnjo«, predvsem pa za njeno skrb, da je izlet uspel in ostal vsem udeleženkam in udeležencema (šofer) v lepem spominu.

Rok GORENŠEK

Naša Ivica

Ivica Pogorevcnik je že dolgo v službi v koroškem kmetijskem združništvu. Že tam ob začetku 50 let je kot mlada dekle pričela delati v takratni kmetijski zadruzi Sele. Bila je kar oboje skupaj: blagajničarka in administratorica. Pozneje, ob združitvi kmetijskih združ, je prišla v kmetijsko zadruzo Slovenj Gradec, oziroma v sedanjo TZO »LEDINA« v sklopu Koroške kmetijske zadruge. Tu pridno dela in opravlja delo kalkulantke.

Ivica imamo vsi njeni sodelavci in sodelavke radi in jo spoštujemo. Rajši jo seveda ima še njen mož Jože. In zakaj je ne bi imeli radi, ko pa je tako prijazna in ustrezljiva ter pozorna do vsakega, ki karkoli potrebuje. Ivica je tudi zelo družabna, rada prihaja na združna srečanja, na občne zbornice, piknike, izlete, kjer je vedno nasmejana in dobre volje. Zelo rada hodi tudi v naravo, zato jo redno in pogosto srečujemo na Uršlji gori in drugod po naših hribih.

Če vemo, da je bila rojena spomladi leta 1935, potem moramo tudi vedeti, da je bilo zares nujno potrebno nekaj povedati o njej in njenem delu v združništvu, ki mu je posvetila svoje življenje. Njene sodelavke, njeni sodelavci in ostali, ki jo poznajo, ji želimo še mnogo zdravih let med nami, v zadruzi in v krogu svoje družine.

ROK GORENŠEK

Posnemajmo!

In naše življenje bo lepše

Naša Slovenija je čudovit biser narave. Na tem majhnem, a prelepem koščku zemlje najdeš vso Evropo v malem. Prekmurje predstavlja vzhod, osrednja Slovenija srednjo Evropo, Primorje pa Sredozemlje. Imamo visoke gore, jezera in reke. Imamo vse, kar je lepo in kar človeku razveseli srce. Le nekaj je še, česar še nimamo in še ne poznamo dovolj. To sta skrb za red in čistočo, za urejenost našega okolja, naših domov. Kdorkoli je videl Tirolsko, Švico ali Nizozemsko ter spoznal red in čistočo, ki vladajo tam po hišah in cestah, predvsem pa okoli hiš in gospodarskih poslopij, ta mora priznati, da je lepo in čudovito živeti v tako skrbno urejeni deželi. Priznati pa mora tudi to, da samo naravne lepote neke dežele še niso dovolj. Za lepoto in red morajo nenehno skrbeti tudi ljudje. Pri vsakem delu je potrebno, da je vsaka stvar na svojem mestu, da ni nametno in polno nepotrebne navlake. Priznati moramo, da nam Slovencem še veliko manjka. Manjka nam po mestih, a še veliko bolj na deželi. Kdor pa si želi videti čisto in lepo urejeno slovensko kmetijo, takšno, kakršne naj bi bile vse kmetije na področju naše koroške kmetijske zadruge in vse naše Slovenije, naj se poda k »Vesevku«, kmetu na Ludranskem vrhu števil. 20 pri Črni na Koroškem. Imel bo kaj videti. Tam je vsaka stvar na svojem mestu. Vsi prostori so lepo vzdrževani, prav tako vsa poslopja, poti in trate okrog hiše. Urejenost te kmetije, ki leži precej visoko v hribih, je enkratna in kar je glavno za ljudi, ki prebivajo na tej kmetiji, ni več muha enodnevnica, pač pa vsakdanjost.

Naj povem še, da Vesevkova kmetija meri skupno 105 ha. Od tega je 12 ha znotranjščine. Redijo 10 glav govedi. Pri hiši živi 7 ljudi: oče Osojnik Pavel z ženo Rozo in hčerko Marjetko, sestra Dorica z možem in dvema otrokoma. Na hiši pa lahko prebereš letnici 1749—1765, ki kažeta, da se je prvotna hiša najbrž gradila postopoma.

Rok GORENŠEK

Opravičilo

AMZ Prevalje se opravičuje za objavo netočnih podatkov o organizaciji tekmovanja v oranju. Tekmovanje v oranju je odpadlo zaradi premalega števila prijavljenih ekip, avtor teksta pa ni bil pravilno seznanjen s situacijo.

IZTOK KOVAČ

»Vužnikova Gela«

75 let življenja je lep in čudovit jubilej v človeškem življenju. Posebno lep in čudovit je še tedaj, če si ga človek lahko učaka tako zdrav, čil in dobre volje, kakor si ga je naša slavljena Angela Gorenšek »Vužnikova Gela« iz Podgore pri Kotljah.

V življenju ji ni bilo z rožicami postlano. Njena mlada leta, ko mora človek imeti največ od svojega življenja, so bila zanjo črna in žalostna. Smrt ji je takrat vzela prvega moža in otroka.

Toda človeka, ki je pošten, pravičen in dobrega srca čaka nagrada, če ne takoj, pa pozneje, ko je že v letih. Čisto mogoče je, da je prav ta lepa, visoka starost, ki si jo je učakala, nagrada za vse, kar je prestala in pretrpela v svoji mladosti. Predvsem pa je to nagrada za to, ker je bila, je in bo ostala tako dobra, skrbna in poštena mati, ne svojim otrokom, pač pa Vužnikovim, ki so po predzgodnji smrti svoje matere ostali sirote. Pozneje, ko so ti njeni otroci odrasli in si ustvarili svoje družine, pa je Angela postala prav tako skrbna babica njihovim otrokom, kot je danes skrbna, in ljubeča prababica že njihovim vnukom.

Če se spomnimo 45 let nazaj, s kakim strahom in negotovostjo so takrat pričakovali njen prihod k Vužniku in ga primerjamo s srečo, veseljem in ponosom, da jo imajo čilo in zdravo v svoji sredi tudi še danes, njeni, Vužnikovi otroci, vnuki in pravnuki, potem moramo reči, da je to za vse resnična in brezmejna sreča.

Draga, ljubljena Gela! Hvala vam za vse, kar ste storili in boste še storili za svoje »Vužnikove sirote«, za njihove vnuke in pravnuke, za Vužnikov grunt. Hvala vam tudi za to, ker ste leta 1941, ko so vam pri šrotneku Nemci predložili ločitev od svojega moža, za to, da bi vi ostali doma, medtem ko so namestili ostale Vužnikove izseliti, ponosno dvignili glavo rekoč: »Ne, tega pa nikoli! Tudi jaz sem Slovenka in kamor bodo odšli moji, grem tudi jaz z njimi!«

To je bilo pa veliko in zlata vredno.

Rok GORENŠEK

IDA PRATNEKAR »KUNČEVA MAMA«

V soboto, dne 1. junija 1985 smo se na novem mežiškem pokopališču poslovili od naše dobre, skrbne in nepozabne Ide Pratnekar »Kunčeve mame« z Mežice — Onkraj. Rojena je bila 31. oktobra 1910 leta v Mežici. Oče je bil čevljar. Poročila se je 1938 leta in še isto leto odšla za možem v Srbijo, kjer je bil tedaj zaposlen kot jamomerec pri angleški družbi, ki je takrat vodila rudnik svinca Ko-

paonik. Tu se ji je rodila hčerka, ki pa ji je po dveh letih umrla zaradi takrat še neozdravljive bolezni meningitisa.

Leta 1941 sta se z možem vrnila v domači kraj na kmetijo Kunc. Tu se ji je rodilo še šest otrok.

Vsa leta je sama gospodarila na kmetiji, saj je bil mož v službi pri rudniku Mežica, otroci pa po šolah.

Čeprav v mladosti kmečkega dela ni bila vajena, se mu je kmalu privadila. Vzljubila je zemljo ter bila zelo navezana na svojo kmetijo in dom. V prostem času, a tega je bilo bolj malo, je zelo veliko in rada brala, saj je bila nasploh zelo razgledana žena.

Zelo rada je tudi pletla in kvačkala, posebno za svoje otroke.

Med vojno je rada dajala partizanom hrano in in je vsestransko pomagala k uspehu naše NOB. Zato je prejela tudi po-

sebno priznanje OK SZDL in od Zveze združenj borcev NOV. Vse življenje naše Kunčeve mame je bilo eno samo delo in garanje. Treba je bilo urediti kmetijo, zgraditi poslopja, obdelovati zemljo, gospodinjiti in gospodariti. Dela na kmetiji nikoli ni manjkalo. Vmes pa je bila vojska, bili so otroci, veliko otrok. Toda vse je zmogla. Človek se je kar čudil, odkod je jemala toliko moči, da je zmogla vse to opravljati in tako dobro opraviti. Pri tem pa je ostala dobra žena svojem možu, skrbna in ljubeča mati svojim otrokom, ki jih je vse po vrsti šolala in vzgojila v ljudi, v osebnosti. Pri tem pa je ostala prijazna, gostoljubna, skromna sosedka, znanka, na katero si se zmeraj lahko zanesel.

Ido Pratnekar »Kunčeva mama« bomo ohranili v najlepšem spominu.

R. Gorenšek

NEVARNOSTI GOBARSTVA

Bliža se poletje, čas, ko tudi največji zapečkarji zapustijo topel dom in se predajo mnogoterim rekreativnim aktivnostim. Nabiranje gob je gotovo ena prijetnih rekreacij (če se seveda ne zapelješ do vsake gobe z avtom in tako ne osmradiš prirode!), obenem pa tudi zelo koristna, če nabereš zdrave, lepe gobe za prehrano.

Večji poznavalci gob ne čakajo poletja ali jeseni, ti najdejo užitne gobe že od marca naprej. Večina pa začne z gobarstvom proti koncu junija ali šele po vrnitvi z dopusta.

Izredno uspešna je gozdna bera v septembru in oktobru, traja pa navadno kar do konca novembra, oz. do prvega snega.

Kaj nabiramo Korošci?

Na Koroškem najraje nabiramo jurčke, kostanjevke, maslenke, turke, brezove gobane, macesnovke, mavlje, smrčke, štorovke, lisičke, bisernice, mlečnice, sivke, vitezovke, različne golobice, tintnice, ciganke, ježke itd., dobri poznavalci pa še 20–30 vrst več.

Bodimo previdni!

Nabiranje gob ni čisto brez nevarnosti. Že, ko se pelješ v gozd in po ozkih gozdnih stezah, PAZI! Nesreča nikoli ne počiva! Pri brezglavem dirjanju po gozdu si lahko zlomiš nogo. Če imaš posebno srečo, lahko srečaš tudi kakšno kačo. (Glej, da bosta zbežala vsak v svojo smer!)

Pod listnatim grmovjem in drevjem se ti mimogrede pridruži še kakšen klop (cek). Če je okužen, lahko stakneš imeniten meningitis. Zato se doma sleči in preglej (to lahko opravi tudi partner!) in klope lepo odstrani. Če so se že priselili, jih namaži z oljem ali bencinom in nato izvleci.

Nabirajmo le tiste gobe, ki jih poznamo!

Ko gobe čistimo, jih še enkrat pregledamo. Receptov, kako ločiti užitne od neužitnih in strupenih, je toliko, da nihče ne pozna vseh. To pa tudi pomeni, da nobeden ni zanesljiv.

Pravijo, da goba ne sme počrtni, pa je turek zelo dober (počrni, ko ga utrgaš), da ne sme imeti obročka na stebelu, pa so dobri šampinjončki in dežnikarice. Celo popularne »medvedje tačke« imajo slične zelo strupene vrstnike (razlike so več ali manj samo v barvah). Med mušnicami je lepa mušnica rdečkaste barve ali bisernica prav dobra.

Tudi kraj rasti ni vedno gotov. Tako so na primer od gob, ki rastejo na koreninah in štorih, užitne samo štorovke.

Gobarska družina vam lahko pomaga...

Zanesite se torej samo na svoje znanje in prepoznavanje gob! Primerjanje s sliko v knjigi ni dovolj.

Veliko več vam pri tem lahko pomaga strokovnjaki pri gobarski dru-

žini, ki med sezono prirejajo tedenske sestanke, na katerih se lahko naučite prepoznavati gobe. Tudi letno razstavo gob je dobro obiskati, vendar se po enem ogledu še nikar ne smatrajmo za strokovnjake.

Ne pozabite! Nihče ne nabira strupenih ali neužitnih gob nalašč! To se zgodi zaradi zamenjave in vsi ste že čuli ali čitali, da se takšna zamenjava lahko kaj tragično konča.

Kako gobe pripravljamo oz. shranjujemo?

Gobe naj bodo predvsem prijeten dodatek ostalim jedem, čeprav imajo določeno hranilno vrednost, saj vsebujejo beljakovine, ogljikove hidrate, masti in vitamine.

Pripravljamo jih lahko sveže, posušene, vložene v kis ali zamrznjene. Nikakor pa svežih ne hranimo v hladilnik ali v klet za cel teden naprej. Tudi dobra, užitna goba lahko postane prav neprijetna, če jo jemo par dni po tistem, ko smo jo utrgali.

Nevarnosti pri uživanju gob

Težave bi razvrstil v tri skupine:

1. neprijetne slabosti oz. zastrupitve, če jemo stare gobe ali postane, pred več urami (celo dnevi) pripravljene gobe,

2. zastrupitve, kjer se pojavijo znaki že po 15 minutah do 2 uri po zaužitju. V tej skupini so še podskupine:

— najprej gobe, ki povzročajo različne želodčne težave (žvepljenje, vražji goban, bljuvaste golobice itd.),

— druge, imenujemo jih muskarinske zastrupitve, kažejo že težjo sliko z znojenjem, slinjenjem, padcem krvnega tlaka, bruhanjem, drisko itd. (rdeča in panterjeva mušnica),

— tretje povzročajo težave le, če gobjo pojedino zalijemo še z alkoholom (npr. tintnice);

3. najbolj nevarne gobe začnejo povzročati težave šele 6–40 ur po zaužitju. Pri teh sodelujejo v telesu kar trije strupi, ki nevarno razkrajajo človeške celice. Najprej nastopi bruhanje in driska, nato mišični krči, apatija, izsušitev telesa. Sledi kratko izboljšanje, nato nov napad, poškodbe jeter in ledvic in po 3–5 dneh lahko tudi smrt (zelena mušnica, rdeča razcep-ljenka).

Literatura omenja tudi preobčutljivost nekaterih ljudi na hrčke, ki lahko po zaužitju le-teh umrejo zaradi alergije.

Kako pomagamo?

Pri prvih dveh grupah še pomaga bruhanje, izpiranje želodca in nadomeščanje izgubljene tekočine (čaj, mleko, voda). Pri zadnji skupini je potrebna že specialistična pomoč v bolnišnici in ta ni vedno uspešna.

Dobro je vedno vedeti, kakšno gobo smo jedli, ob obisku zdravnika pa tudi pokazati izbljuvke.

Na Koroškem smo menda kar previdni, saj primerov težkih zastrupitev ni, le včasih se najde kdo, ki je rdeče mušnice namesto karželjev, večkrat pa kdo pošteno bruha zaradi zaužitja prestanih gob. S previdnostjo in trezno pametjo se lahko tudi temu izognemo!

POMNIMO!

— Nabirajmo le gobe, ki jih dobro poznamo! Če vsako leto spoznamo le eno novo vrsto, je to kar dovolj. Ostale gobe pustimo pri miru, za bolj podjetnega gobarja, za živali ali kar gozdu v okras!

— Gobe prenašamo v košaricah!

— Ne pripravljamo starih, že na pogled neokusnih gob!

— Ne pregrevajmo prestanih gobjih jedi, ampak ostanek po obroku takoj zavržimo!

Dr. Franc Ivartnik

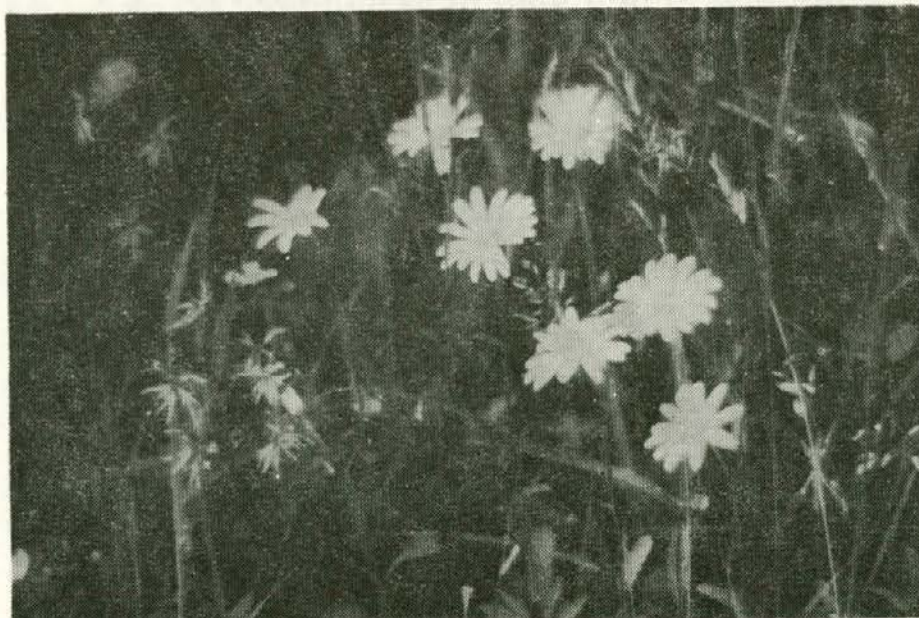

foto F. JURAC

Travnekar Vanč – invalidska upokojitev

Čeprav si živel v središču rudarskega življa in rudarske tradicije v Mežici, kjer si bil rojen, kljub zlati dobi in ekspanziji rudarstva, te ta dejavnost ni zasvojila. Le kratek čas si se v času okupacije kot mladoletnik, ker ti nadaljnje šolanje ni bilo omogočeno, star komaj 15 let, moral zaposliti v rovih rudnika Mežica.

Po končani vojni si se zaposlil kot gozdarski praktikant pri kratratnem gozdnem oskrbništvu v Mežici.

Vsestransko nadarjenemu fantu, polnemu delovnega elana, so ti bila vrata razvoja na strežaj odprta. Med drugim si končal gozdarsko šolo v Mariboru in se vrnil v takrat bogate, široke gozdove v okolici Črne.

Opravljal si vse mogoče poklice gozdarske stroke, kjer si pač v letih obnove bil najbolj potreben. Ničemur se nisi upiral, pač pa si za vsako delo poprijel zavzeto, saj imaš natančnost že prirojeno, utrdil ti jo je pa še v dobi prakse izredno zahteven in natančen šef oskrbništv, imenovan nadgozdar. Vse to si s pridom in zadovoljstvom sodelavcev in nadrejenih vsestransko uveljavil.

Dolgo časa si opravljal posle obratovnega materialnega knjigovodje na gozdni upravi Črna. Ta leta službovanja so ti izpila precej življenjskega soka.

Kljub temu se nisi mogel odpovedati tvoji drugi danosti in ljubiteljski dejavnosti: to je kulturnemu delu.

Verjetno je med tvojimi najboljšimi stvaritvami v tvoji bogati igralski dejavnosti uprizoritev igre »Divji lovec« leta 1953, ki si jo odigral z veliko žara.

Nepozabna bodo ostala doživetja v času službovanja v revirju Javorje, ko si gozdarstvo in lovstvo združeval v družabna srečanja, ki so večkrat postala vrhunec duhovitega humorja in prijetnih medčloveških stikov, ki so potrebni po napornem delu. Mnogokaj

bi še morali naštet o tvojem delu, pa ostaja premalo prostora.

Ko boš užival sadove tvojega dosežanega dela, ne izloči se iz gozdarskih vrst, kjer si zvesto služil skoraj 40 let. Dostikrat se vračaj med nas, saj smo drug drugemu potrebni.

Vsi sodelavci ti tudi želimo osebne sreče in predvsem zadovoljno izživljanje v ljubiteljskih dejavnostih, ki se jim dosedaj nisi mogel polno posvečati.

Kot slikovit primer prilagamo TRAVNEKARJEVO »potno navodilo« iz leta 1948.

Sodelavci
Karel DRETNIK

Ali smo res pozabljeni?

Nekako od leta 1953 dalje so bili kmetje, ki so bili člani manjših kmetijskih zadrug, vedno povabljeni na redni letni občni zbor, ki je bil navadno sredi februarja, kjer so vodilni poročali o uspehih in neuspehih gospodarjenja v preteklem letu in predložili načrte za prihodnje leto. Po zboru je bila zakuska, ki so je bili deležni vsi člani zadruge in tako so imeli hribovski kmetje priložnost, da se zbero in se poveselijo, pogosto tudi pozno v noč. Tudi gozdarske organizacije niso pozabile kmetov, večkrat so bili deležni kakšnega daljšega ali krajšega izleta z avtobusom po naši lepi domovini, da si ogledajo spominska obeležja, naravne krasote in tudi na morje so lahko šli tisti, ki so jim časi in razmere dopuščale. Vse to so omogočile tudi zadruge.

Vendar vsem ta sreča ni bila naklonjena, da bi izkoristili te priložnosti. Bili smo še mlada družina, ki zaradi majhnih otrok in obveznosti do kmetije nismo mogli izkoriščati teh ugodnosti, ali pa smo te možnosti prepustili staršem, češ: »Mi bomo še imeli priložnosti za izlete, ko bomo izpregli in bodo mladi prevzeli naše skrbi.«

A glej ga zlomka, sedaj ko so odstopili svoje skrbi mlajšim in bi imeli več časa na razpolago, je zaradi stabilizacije za vse zgoraj navedene ugodnosti zmanjkalo denarja. Vsi kmečki preužitkarji in upokojenci se za te ugodnosti lahko obrišejo pod nosom ali pa si te željene lepote ogledajo na fotografijah, saj nikamor niso več povabljeni. Veseli bi bili vsakega krajšega izleta ali kake druge pozornosti, na primer ogleda letališča pri Slovenj Gradcu ali izleta na Peco.

Ludvik Mori

Podjetje: Travnekar Vanč
Priloga potnemu nalogu.

Potno navodilo

Na podlagi potnega naloga št. 27 z dne 31. 8. 1948
je poslan tov. Travnekar Vanč po svanju logar
opraviti pri Upravi za delovne tile Celje naslednje službene posle:

Nabiranje delovne sile za gozdno upravo Črna

Overitev izvršenega službenega potovanja:

Zap. št.	Ustanova ali podjetje	Prihod		Odhod		Izvršeno delo	Popis
		dan	čas	dan	čas		
1.	Uprava za del. tile Celje	1.9.	10.30	4.9.	12.30	Nabiranje del. sile	<u>Ločič</u>

Poročilo o izvršenem delu.

Ob štiridesetletnici ojstriške godbe

Očkov Titus prvi z desne ob 80-letnici

Ojstriški muzikanti pred sto leti

Letos obhajajo ojstriški godbeniki štiridesetletnico povojnega delovanja. Ljubezen do glasbe je okorajžila mlade ojstriške fante, da so se zbrali in oskrbeli s starimi instrumenti, ki so bili še za rabo. Vaje so imeli po kmečkih hišah in fantje so pridno prihajali, od blizu in daleč z vseh hribov ojstriške fare.

Po prvem javnem nastopu in uspešni izvedbi se je število nastopov vse bolj večalo. Igrali so na številnih proslavah, ob odkritjih spomenikov, na folklornih prireditvah, pa tudi na »žegnanjih« na tej in oni strani Drave. Ves čas so pridno izpopolnjevali svoje znanje in pri tem dosegli dober sloves. Pod boljšimi pogoji se je v zadnjih letih godbeniška družina tudi kadrovske okrepila.

Že takoj po vojni je za novo godbo dal pobudo Očkov Titus, ki je bil fantom mentor in vodja polnih 35 let, sam pa je pihal v razna glasbila že preko šestdeset let. Za svoje plodno delo v godbeništvu je dobil pred dvema letoma visoko priznanje: zlato plaketo.

Sicer pa segajo prvi zametki ojstriške godbe daleč nazaj v prejšnje stoletje. Po ljudskem izročilu je bila prva ojstriška godba ustanovljena okoli leta 1860 z manjšim številom mož. Igrali so po žegnanjih in ohceti, kar dokazujejo tudi stare fotografije. Ob pomanjkanju kadra so se večkrat združili s perniškimi muzikanti. Če ne bi bilo večjih prekinitev med obema vojnama, bi ta godba slavila kar častitljiv jubilej.

Sedaj godbo že pet let uspešno vodi Franc LORBER. V tem času se je godbenikom uresničila tudi dolgoletna želja, da dobe enotno uniformo. Ob tej priložnosti se v imenu godbenikov zahvaljujem kmetom za darovani les, kakor tudi vsem, ki so k temu pripomogli. Ojstriškim godbenikom želimo še veliko ustvarjalnih uspehov in da bi njihov glas še dolgo odmeval po naši lepi koroški zemlji.

Mori Ludvik

1. 5. 1985 — 40. obletnica

ŽIVLJENJE MOJIH ZADNIJH LET

V družini nas je bilo šest otrok. Tedaj so bili hudi časi za nas. Bili smo večinoma brez kruha in hodili smo raztrgani. Oče je hodil v službo v železarno Ravne. Zaslužek je bil zelo majhen, zato je morala mati vsak dan hoditi na dnino. Komaj smo čakali, da se je vračala zvečer domov. Razdelila je vsakemu kos kruha. Z veseljem smo ga pojedli in pogleli, kamor koli je bilo. Še kot otrok sem morala pomagati materi pri delu. Ker ni bilo dosti živeža doma, so morali iti trije bratje služiti. Komaj je starejši brat izpolnil petnajst let, se je že zaposlil v tovarni, da je pomagal očetu. Grdo je ravnal z nami kmet, ki smo bili njegovi podnajemniki. Ko sem bila stara enajst let, sem morala hoditi z materjo na dnino, da sva odslužili kmetu, ki je nam sadil krompir in koruzo. Povsod sem ji morala pomagati. Dobro se spominjam, kolikokrat je mati tarnala, ko nam ni imela dati kruha. Oče nam ga je večkrat prinesel iz tovarne. Bil je ves pavaljan in smrdel je po teru, ker so ga uslužbenci odvrgli. Večkrat je bil koruzni močnik za kosilo. Jedli smo ga vsi skupaj iz ene skleda. Nismo jedli pri mizi, ampak smo si ga zanesli ven na trato, tam je bila glavna naša miza. Za večerjo je bil večinoma krompir v oblicah in še za tega smo se stepli. Večkrat sem tarnala materi, zakaj moram biti večkrat lačna in hodila sem vsa raztrgana. Obleke sem nosila vse od drugih, čevlje pa vse raztrgane. Mati me je zmeraj tolažila, naj potrpi, saj bo enkrat vse boljše. In res, nekega dne se je odpravila z doma, nič ni povedala kam gre. Zvečer, ko se je vrnila domov, mi je povedala, da se bomo selili. To je mene najbolj razveselilo. In res, vzela je v najem veliko kmetijo na Koroškem Selovcu, po domače Grubarjevo. Bilo je dvanajst ha obdelovalne zemlje. Veselo je bilo tedaj, ko smo bili zopet vsi skupaj. Vsi smo prišli za delo in res smo pridelali vsega dovolj. Zelo sem ljubila zemljo. Zato sem še danes na njej. Danes kliče zemlja mladino: »Pridi in obdeluj me, da bo za vse ljudi na svetu dosti kruha.« Toda mladina se ne odzove. Njej je danes ljubši disko, veselice, zabave, za ljubo zemljo pa se ne zmenijo.

Angela Potočnik

Olnova mama

Sveže zorana brazda diši, rž že zori, le TEBE draga mati več ni.

V. Gerl

Nemih obrazov in potrtih src smo zbrani v globoki žalosti, saj v grob polagamo kmečko ženo, ki se je rodila pred 87 leti na Belšaku.

Bila je ena izmed gospodinj, ki je dobro vedela, kaj je dom in domače okolje. Pa tudi ljubiti je znala to našo lepo koroško zemljo, zato si je tudi svojega življenjskega tovariša izbrala kar pri najbližjem sosedu.

Pridno in dobro sta gospodarila na Olnovi kmetiji, njeno dobro srce in darežljiva roka je bila znana daleč na okoli, tudi na onstran meje.

Dobro se spominjam, ko sem bil pred davnimi leti, krepko pred pol stoletja, poslan iz šole z vabilom za šolsko sejo, katere bi se moral udeležiti njen mož. Sprejela me je s prijazno besedo, kosom domačega dobrega kruha pa še orehov mi je dala zraven.

V zakonu so se jima rodili štiri otroci: tri hčere in sin. Vzgojila sta jih v pridne in delovne državljane, kakršna sta bila tudi sama.

Pokojna Olnova mama je vedela, kaj je materina bolečina, saj je po nesrečnem naključju izgubila svojo hčerko. Ona je odšla pred njo tja, odkoder ni vrnitve. Ostala je le bolečina matere, ki ne more nikdar pozabiti svojega otroka.

Draga Olnova mama, počivajte si in mirno počivajte v domači zemlji, tu na sončnem šentanelskem pokopališču.

Desatnik

PERJETOVEMU OČETU V SLOVO!

Franc POTOČNIK

Spet je preko polj, travnikov in gozdov zadonel žalostni glas naših trbonjskih zvonov in kot blisk se je raznesla vest, da Perjetovega očeta ni več med nami, da je odšel tja, kjer ni trpljenja, gorja in bolečin, pa tudi vrnitve ne. Ostala nam bosta le samo spomin in spoznanje, da ga ne bo nikoli več.

Za sabo pušča žalostna in potrta srca svojih najbližjih in vseh nas, ki smo te poznali. Bolečina je še toliko večja, ker se poslavljajš ravno sedaj v mesecu, polnem cvetja in življenja, ko sta narava in zemlja najbolj zaživelji, ko sta sprejeli v sebe sadove, ki jih zaradi bolezni nisi mogel več pomagati polagati, pa tudi užival jih ne boš.

Tvoja življenjska pot se je začela 1. avgusta 1911 leta na hribovski Perjetovi kmetiji. Že v rani mladosti si okusil pomanjkanje, ki ga je prinesla prva svetovna vojna. Po prvi vojni vihrji si v miru živel v skromni kmečki družini, v kateri vas je bilo šest otrok. Kot zdrav kmečki fant si vzljudil zemljo in gozdove, kajti zavedal si se, da je treba zemljo ljubiti in spoštovati, le tako ti tudi ona vrača obilne sadove. Tudi druga svetovna vojna te je zajela v svojo viharo. Mobiliziran si bil v našo osvobodilno vojsko, odpeljan na Pohorje, toda zaradi slabega zdravja odpuščen in si delal kot aktivist in veliko pomagal našim borcem.

Tudi po osvoboditvi si kljub delu na kmetiji še vedno našel čas tudi za druge dejavnosti. Vedno si bil naprednih misli in dejanj in se boril za napredek in razvoj našega kraja. Kot priznanje, da ti krajani zaupajo in se zanesejo na tvoje odločitve, si naš kraj zastopal kot odbornik takratnega KLO in zadruga v Trbonjah, pozneje kot občinski odbornik.

Kot prvorojenec si ostal doma na kmetiji ter staršem pridno po-

magal pri gospodarjenju in kmetovanju. Svoja mlada leta si preživel v slogi s svojimi brati in sestro. Pri sosedu Hriberniku si si izbral hčerko Micko in jo leta 1946 popeljal pred matični urad, kjer sta si obljubila, da bosta s skupnimi močmi premagovala vse težave in ovire na vaštini skupni poti.

V zakonu so se rojevali otroci in tako dopolnjevali družino. Rodilo se je šest otrok, od katerih jih danes živi še pet. Leta 1968 je kruta usoda posegla v vaše mirno življenje in iz vaše sredine najprej iztrgala očeta, za tem pa sina Janka, ki se je smrtno ponesrečil. Zadana je bila globoka rana, ki jo čas z leti zaceli, a izbriše in pozabi pa nikoli. Toda življenje teče dalje, kolo časa se ne ustavi. Počasi so začeli otroci eden za drugim odhajati od doma in si ustvarjati svoje družine tako, da ste kar naenkrat ostali sami: oče, mati in sin Franc. Ker so bili vzgojeni v ljubezni in delu, se še vedno radi vračajo pod domači krov in pomagajo pri delu. Bolezen, ki se je zagrizla v tvoje telo, je neusmiljeno načela tvoje zdravje in ti je mala življenjske moči. Kljub prizadevanju zdravnikom ni uspelo obrniti kolesa usode. Kloniti si moral v 74 letu starosti.

Dragi Franc, ne bomo te pozabili, ohranili te bomo v trajnem spominu. V miru naj počiva tvoje od dela in bolezni izčrpano telo v hladni trbonjski zemlji, kateri si podaril vse svoje življenjske moči.

Cilka VEZOVIK

UPOKOJENI GOZDARJI IN LESARJI PRI NAS

Upokojeni gozdarji in lesarji so se letos odločili za svoj strokovni izlet na naše območje. Med svojim obiskom, 12. junija 1985, so si najprej ogledali tovarno pohoštva v Pamečah. Med potjo na Poljano k spomeniku svobode in miru so obiskali tudi Prežihovo spominsko hišo. Za spomin so Prežihovi ženi poklonili fotografijo Voranca, ko je leta 1946 govoril na Muti ob zgraditvi vodovoda. Na fotografijo, ki jo je pripravil Simon Štruc, so se podpisali vsi udeleženci ekskurzije. Večina njih si je želela ogledati tudi umirajoče gozdove v okolici Črne, vendar jih je za to prikrajšal čas. Pri Gorniku v Šentanelu jih je s kulturnim programom pričakal oktet LESNE in harmonikarji KUD GOZDAR iz Črne.

Andrej ŠERTEL

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta Viktorja SEITLA iz Mislinje se iskreno zahvaljujemo DO Lesna TOZD gozdarstvo Mislinja za darovano cvetje, izrečeno sožalje in organizacijo pogreba.

Žalujemoči svoje.

PAPIGE

*Je imel trgovc tri papige,
in rad bi jih prodal,
določil ceno je za vse,
različne jih je izbral.*

*Že pride stranka kupovat,
si papigo želi,
ne more prave si izbrat,
ker lepe so vse tri*

*Pri prvi vprašal je za ceno,
dvatisoč dinarjev košta,
pove trgovc, to je pošteno,
ker Homerja na pamet zna.*

*Koliko je pa druga vredna,
ta prva zame je predraga,
druga je pa tudi čedna,
ni treba, da zna cel'ga vruga.*

*Nasmehne se trgovc mu zviti,
ne sodi ti po perju ptiča,
v njej so še talenti skriti,
ta zna pa res vsega hudiča.*

*Pet tisoč dinarjev boš plačal,
za tole brihtno ptičko mlado,
bogato se bo strošek vračal,
zna Homerja in Iliado.*

*Če hočeš pa to tretjo vzemi,
ki pa zares prav nič ne zna,
ne misli pa, da je poceni,
deset tisoč dinarjev velja.*

*Kupec pa le rad bi zvedel,
zakaj tako visoka cena,
to je zato, da boš ti vedel,
ta tretja, »šef« je obema dvema.*

Hubert Močivnik

SPOMIN

Bil je lep junijski dan leta 1953, ki je prinesel srečo v mlado družino na Suhem vrhu. Pri »Skurniku« se je rodil mali Tonček. Hitro je rasel v ponos in veselje staršem. Dobil je še dva brata in sreča je bila velika.

Oče je iskal oporo v najstarejšem. Drobne roke so bile povsod dobrodošle. Čeprav mlad, je delal velikokrat za celega moža. Tako je končal osnovno šolo in odšel v kmetijsko šolo v Rakičan. Želel je postati dober kmet. Uspešno je končal šolanje in se vrnil domov poln znanja in načrtov za dobro kmetovanje.

Vendar ni ostal dolgo doma, kajti dolžnost do domovine ga je poklicala daleč v Beograd. Za domače je bilo težko, saj so manjkale njegove pridne roke. Poslovil se je od domačih, sosedov in prijateljev. Vsi smo si želeli, da se vrne čimprej.

Zal usoda, ki kuje načrte zase, ni hotela njegove in naše sreče. Prišlo je tisto temno usodno jutro 1. septembra 1972, ki je pokopalo mlado življenje, vse upe in želje mladega Tončka. 21. septembra je ugasnilo mlado življenje. Bolečina domačih, sosedov in prijateljev je bila nepopisna. Dva dni kasneje smo se na radeljskem pokopališču poslovili od njega, vendar ga pozabili ne bomo nikoli.

V naših srcih bo ostal tih spomin, na sina, brata, sosedu in prijatelja.

L. S.

*Saj ni rečeno, da te ni,
čeprav v teh dnevih sonca ni,
čeprav beseda dah nam peša
in solze brišejo oči,
čeprav tvoj glas se več ne sliši,
beseda tvoja v nas živi,
povsod te čutimo mi vsi,
med nami si!*

(Robič)

SPOMIN

15. 7. 1985 mineva leto žalosti, odkar si nas za vedno zapustil, naš dragi mož, očka, dedek, brat in stric

JOŽE OŠLOVNIK

Mnogo prezgodaj si odšel od nas, s svojo dobroto in iskrenostjo boš za zmeraj ostal v mislih med nami, v srcih vseh nas, ki te imamo radi. Cvetje in sveče na tvojem grobu so dokaz naše ljubezni do tebe. Zelo te pogrešamo!

Tvoji najdražji

VABILO

Gozdno gospodarstvo CELJE in planinsko društvo ZREČE vabita 8. septembra 1985 na praznovanje

DNEVA PLANINCEV NA ROGLI

Gozdarji GG CELJE bodo priredili četverboj: tekmovalanje v gozdarskih veščinah med GG Maribor, Nazarje, Slovenj Gradec in Celje.

Tekmovalanje bo v naslednjih panogah:

- prežagovanje z dvoročno žago »amerikanko«,
- podiranje na balon,
- klesčenje z motorno žago.

Gozdarski tozdi LESNE Slovenj Gradec naj prijavi-jo štiričlanske ekipe pri GG Celje, TOZD »Pohorje« Vitanje.

TOZD gozdarstvo Črna je ekipo že prijavil.

Vabimo sindikalne organizacije TOZD LESNE, da za dan planincev Slovenije organizirajo sindikalne izlete na Roglo.

Navijači so dobrodošli. Po tekmovalju bo družabno srečanje.

NASVIDENJE NA ROGLI!

Karel Dretnik

KROS LESNA 1985

Letošnje tekmovanje delavcev Lesne v krosu je bilo po gozdnih poteh v Spodnji Gortini. Fantje so preverjali svoje moči na 2.800 m dolgi progi, dekleta pa so pretekla 1.100 m. Organizator tekmovanja je bil TOK gozdarstvo Radlje ob Dravi.

Ženska ekipa iz TP Prevalje v skupni razvrstitvi ni imela tekmeca, pri moških pa je vrstni red:

1. TOZD gozdarstvo Črna,
2. DSSP in DS IB,
3. TOK gozdarstvo Radlje,
4. TOZD Transport in servisi Pameče,
5. TOZD tovarna pohištva Prevalje,
6. TOZD žaga Otiški vrh.

Dekleta:

1. Irena KOLAR — TP Prevalje,
2. Alenka REPANŠEK — TP Prevalje,
3. Jožica KRAVF — TP Prevalje,

Fantje:

1. Tomaž ROBAČ — TOZD gozdarstvo Črna,
2. Jože LENART — DSSP in DS IB,
3. Miran ČAS — TOZD gozdarstvo Črna,
4. Bojan TURJAK — TOK gozdarstvo Radlje,
5. Rado TURJAK — TOK gozdarstvo Radlje,
6. Franc FORTIN — TP Prevalje,
7. Hinko ANDREJC — DSSP in DS IB,
8. Drago ZAGORC — DSSP in DS IB,

Robnikovo v Javorju, foto A. ŠERTEL

9. Kristi PLEŠEJ — TOZD TIS Pameče,
10. Jože ARIH — TOK gozdarstvo Radlje,
11. Danilo PISNIK — TOZD gozdarstvo Črna,

12. Viktor BUČ — TOZD TIS Pameče,
13. Stanko AJTNIK — TOZD TIS Pameče,
14. Jože KOLAR — TOZD žaga Otiški vrh.

Silvo PRITRŽNIK

Pri Najevniku na Ludranskem vrhu še žanjejo rž, foto A. ŠERTEL

POMLAD PRI BREZNIKU

Zopet so vsa polja oživila,
saj pomlad se lepa je pričela,
oče Breznik spet je ves vesel,
dosti dela zopet bo imel.

Res, da je po letih on že star,
a za starost njemu nič ni mar,
dobra volja vedno ga krasi,
slabe volje nikdar ni.

Da volička pridna on ima,
vedno možak pohvaliti se zna,
on v resnici je višinski kmet
in mu strm precej njegov je svet.

Kmetija na Gradišču mu stoji,
lepi gozd in polje njo krasi,
sončni dnevi tam prelepi so,
oče Breznik dobro ve za to.

Želja vseh je, da še mnoge dni,
oče Breznik tu na Pohorju živi,
saj mladost je svojo tu pustil,
ko z trdim delom se je bil.

Zlatko Škrubej

Glasilo VIHARNIK izdaja organizacija združenega dela LESNA Slovenj Gradec, gozdarstvo in lesna industrija r. o. — Ureja uredniški odbor: Vida Gerl, Jože Mirkac, Jure Šumečnik, Karel Dretnik, Hedvika Janše, Ivan Penec, Vida Vrhnjak, Andrej Šertel, Ida Robnik — Glavni urednik: Andrej Šertel, odgovorna urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemenšek, tehnični urednik: Bruno Znidaršič — Naklada 5200 izvodov — Kličej in tisk: ČGP Večer Maribor, Tržaška 14, 62000 Maribor, 1985.